■ روزنـامه فرهنگی، اجتمـاعی صبـح ایـران ■ صاحب‌امتیاز: سازمان صداوسیمای جمهوری اسلامی‌ایران ■ نخستین موسسه فرهنگی مطبوعاتی کشور دارای گواهینامه بین‌المللی ISO9001:2008

جام جم

■ شاپا: ۳۶۳۷-ISSN۱۷۳۵
■ پایگاه اطلاع‌رسانی: www.jamejamdaily.ir
■ پست الکترونیکی: info@jamejamdaily.ir

■ تهران، بلوار میرداماد، جنب مسجد الغدیر، شماره ۱۲۹
■ تلفن: ۲۳۰۰۴۰۰۰ - ۰۲۱ ■ دورنگار تحریریه: ۲۲۲۲۶۲۵۲
■ سازمان شهرستان‌ها: ۴۵۸۹۷ ■ کد پستی: ۱۹۱۱۶۱۸۴۱۳
■ امور مشترکین: ۴۴۲۰۲۹۳۰ ■ سازمان آگهی‌ها: ۴۹۱۰۵۰۰۰
■ پیامک: ۳۰۰۰۱۱۲۴۰ ■ روابط عمومی: ۲۲۲۶۲۱۴۲
■ چاپ: به‌صورت همزمان در تهران و شهرستان‌ها (چاپخانه‌های روزنامه جام‌جم)

سه‌شنبه ۲۱ آبان ۱۳۹۸ | ۱۴ ربیع‌الاول ۱۴۴۱ | ۲۰ صفحه | سال بیستم - شماره ۵۵۲۲ | استان تهران و البرز ۲۰۰۰ تومان - دیگر استان‌ها ۱۰۰۰ تومان | Tuesday - 2019 NOV 12

حدیث روز: تحف العقول

از امام حسن(ع) سؤال شد: ترس چیست؟ فرمود: گستاخی بر دوست و گریز از دشمن.

پلک احساس: بیدل

طراوت آرزو داری ز قید جسم بیرون آ
که سرسبزی نبیند دانه تا زیر زمین باشد

امروز در تاریخ:

- تولد نیما یوشیج، پدر شعر نوی ایران (۱۲۷۶ ش)
- تولد روح‌ا... خالقی، موسیقیدان و آهنگساز، سازنده سرود ای ایران (۱۳۴۴ ش)
- درگذشت جمشید لایق، بازیگر سینما، تلویزیون و تئاتر (۱۳۸۸ ش)
- استفاده از بی‌هوشی برای اولین بار در زمان جراحی (۱۸۴۷ م)

اوقات شرعی:

اذان ظهر: ۱۱/۴۸ | غروب آفتاب: ۱۷/۰۰
اذان مغرب: ۱۷/۱۹ | نیمه‌شب شرعی: ۲۳/۰۵
اذان صبح (فردا): ۵/۱۱ | طلوع خورشید (فردا): ۶/۳۸

پیش‌بینی آب و هوا چهارشنبه

تهران	ایلام	بیرجند	تبریز	رشت	زاهدان	کرمانشاه	کرمان
۱۹ / ۷	۱۹ / ۲	۱۶ / ۲-	۱۶ / ۴	۱۹ / ۱۰	۱۵ / ۰	۱۴ / ۲	۱۴ / ۵-

حکمت ۸۵: نهج‌البلاغه

از دست دادن حاجت بهتر از درخواست کردن از نااهل است.

واکنش سریع

کسی هست جواب بده؟

محمدتقی حاجی‌موسی
عضو شورای سردبیری

ما اولین کشوری در دنیا نیستیم که با مشکلات دست و پنجه نرم می‌کند. مشکلات مان هم خیلی متفاوت با بقیه کشورهای دنیا نیست. در واقع دغدغه‌های ما و بقیه دنیا خیلی به هم شبیه است. همه ما می‌خواهیم راحت زندگی کنیم. پول توی جیبمان باشد. سفر برویم. خانواده داشته باشیم. سلامت باشیم و البته هوای خوبی تنفس کنیم و این آخری بی برو برگرد بین همه جوامع بشر مورد اتفاق است. همین هم باعث شده در تمام دنیا، دولت‌ها و سازمان‌ها و البته ملت‌ها تلاش کنند تا هوای پاکی داشته باشند و حداقل نیاز مردم یعنی نفس کشیدن را آسان کنند. همه اینها را گفتیم برای چه؟ برای این‌که بگوییم مشکل آلودگی هوای تهران یک چیز عجیب و غریب و حل نشدنی و ترسناک و عجیب الخلقه نیست که در تاریخ بی مانند باشد و راه حل آن به ذهن هیچ کدام از فرزندان آدم نرسیده باشد. اتفاقا برای مشکل آلودگی هوای تهران، ده ها روش و مدل وجود دارد که می توان به سادگی آن را انتخاب کرد و گفت ما می خواهیم با این روش طی مثلا ده سال، آلودگی هوای تهران را کاهش دهیم یا کنترل کنیم. همین! حالا چرا این کار را نمی کنیم؟ چون بسیاری از ما اعتقاد داریم بقیه کارشناسان و دانشمندان از نظر دانش و عقل به گرد پای ما هم نمی رسند و ما خودمان باید یک مدلی ابداع کنیم و با آن، مشکلمان را حل کنیم. همان قضیه اختراع چرخ که می دانید. این یعنی بیش از ده سال، طرح زوج یا فرد را اجرا کنیم و پول دربیاوریم. بعد بگوییم نه! قبلی‌ها بلد نبودند، ما بلدیم و طرح کاه (کاهش آلودگی هوا) راه بیندازیم و پول بگیریم و بعد که فهمیدیم این هم جواب نمی دهد بگوییم همان قبلی‌ها اگر خوب کار کرده بودند این جوری نمی شد و تقصیر صبحی‌هاست و اصلا مشکل خیلی بزرگ است و کشور باید بسیج شود و بودجه می خواهیم و این حرف‌ها. بعدش هم که بعدی‌ها می آیند و می بینند بعدی‌های سابق که همان قبلی‌ها هستند هیچ گلی به سر تهران نزده اند احتمالا یک طرح دیگر رو می کنند و این سلسله تا ابد ادامه دارد و این وسط گوشت قربانی ماییم که هی باید خودمان را با طرح‌های جدید وفق دهیم و یک نفر جواب مان را ندهد که چرا از الگوهای جواب پس داده و روش‌های ساده استفاده نمی کنیم؟ واقعا کسی نیست جواب بدهد؟ راستی در مورد فاضلاب تهران هم می‌شود همین را گفت، درباره زباله‌ها هم اصلا درباره خیلی چیزها!

تاثیر خواب بر سلامت استخوان زنان

نتایج یک مطالعه آزمایشگاهی نشان داده است خواب ناکافی بر سلامت استخوانی زنان تاثیر منفی دارد.

به گزارش ایسنا، خواب ناکافی با عوارض جدی متعددی برای سلامت همراه است که افزایش استرس و خطر ابتلا به بیماری‌های قلبی مواردی از آن به حساب می‌آید. این بار نیز در مطالعات جدیدی مشخص شده کمبود خواب می‌تواند به سلامت استخوان زنان آسیب وارد کند.

محققان هشدار دادند خواب ناکافی با کاهش تراکم استخوانی و خطر ابتلا به عارضه پوکی استخوان مرتبط است. پوکی استخوان بیماری‌ای است که موجب ضعیف شدن بافت استخوانی شده و خطر شکستگی را افزایش می‌دهد. در این شرایط حتی حوادث بسیار سطحی می‌تواند موجب شکستگی استخوان شود.

گفت‌وگو با اصغر هاشمی، کارگردان سینما و تلویزیون در سالروز درگذشت زنده‌یاد جمشید لایق

در ستایش ژن لایق

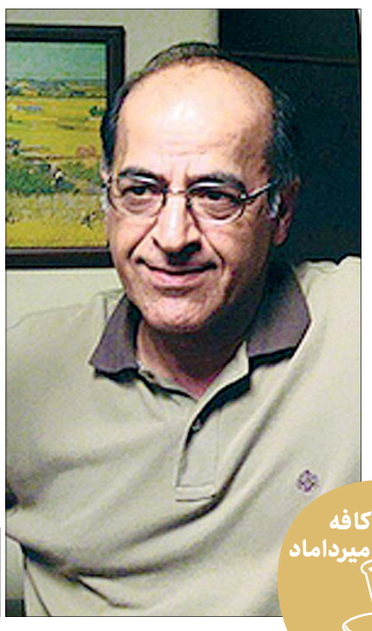

اصغر هاشمی

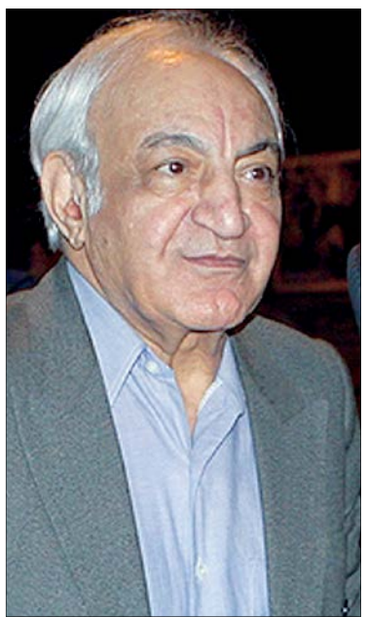

زنده یاد جمشید لایق

طاهره آشیانی
روزنامه‌نگار

قلی‌خان چپق‌اش را می‌گذاشت کنار لبش و گاهی به آن پکی عمیق می‌زد و دودش را رها می‌کرد و سر صبر و حوصله حرفش را می‌گفت. یکبار نشسته بود کنار مرادبیک (مرحوم خسرو شکیبایی) و دارو دسته‌اش و به گُری‌خوانی‌های آنها گوش می‌داد. دستمال نانش هم کنارش بود، حرف‌هایشان که تمام شد، قلی خان چپق‌اش را گذاشت کناری و لقمه‌ای نان و کره درست کرد و روی کره نمک پاشید و داد دست مرادبیگ و گفت: بخور. او هم خورد. قلی‌خان گفت: حالا نمک‌گیر شده‌ای و تمام.

این سکانس از همان بار اولی که سریال روزی روزگاری را دیدم در خاطرم مانده و بازی درخشان مرحوم جمشید لایق در نقش قلی‌خان که امروز سالگرد درگذشتش است. همین اول مطلب دو تا مرحوم نوشتم! دو تا از بهترین‌های دنیای بازیگری چند سالی است که دیگر نیستند. به این بهترین‌ها و واژه زنده‌یاد عزت‌ا... انتظامی، جمشید مشایخی، داوود رشیدی، جمشید اسماعیل‌خانی، حسین پناهی، انوشیروان ارجمند و... را هم اضافه کنید. نسلی که از آنها به عنوان نسل اصیل یاد می‌شود، نسلی که در دنیای بازیگری ما شاید که تکرار نشوند. بهترین‌هایی که از تئاتر به تلویزیون و سینما آمدند و جان تازه‌ای به آنها دادند. از این بهترین‌ها البته استاد علی نصیریان هنوز خاطره بازی‌های درخشان را برایمان زنده می‌کند و محمد علی کشاورز هم هست که سال‌هاست دیگر توانایی بازیگری را از دست داده و خانه‌نشین شده.

خداوندگاران صحنه

یکی از خوش‌شانسی‌های دیروزم این بود که اصغر هاشمی تلفنش را جواب داد و اجازه داد تا درباره سبک مرام و منش و بازیگری مرحوم جمشید لایق و نسلی که او متعلق به آن بود، سوالاتی از او بپرسم. آقای جمشید لایق در فیلم‌های روزهای انتظار و در آرزوی ازدواج مقابل دوربین هاشمی رفته بود. در سریال هزاردستان که هاشمی در آن دستیار اول کارگردان بود هم بازی کرده بود.

هاشمی می‌گوید: آقای لایق بازیگری را از تئاتر شروع کرده بود و آداب آموخته این عرصه بود. به نسلی تعلق داشت که به هنر بازیگری احترام می‌گذاشتند. او هر نقشی را قبول نمی‌کرد و زمانی که می‌پذیرفت نقش را بازی کند، از همه آموخته‌ها، تجربه‌ها و خلاقیتش برای اجرای نقش استفاده می‌کرد. باید به او وقت و زمان کافی می‌دادی تا نقش را تحلیل کند و آن را به بخشی از خود تبدیل کرده و مقابل دوربین اجرایش کند. آقای لایق مانند دیگر بازیگران این نسل برای کارگردان احترام ویژه‌ای قائل بود. این نسل که پیشکسوتی مانند زنده یاد گرمسیری داشتند، بر این باور بودند که کارگردان خدای صحنه است و باید هر چه او می‌گوید را اجرا کرد. آنها بر این باور بودند که کارگردان کسی است که بر همه فیلم از فیلمنامه گرفته تا گریم و لباس و اسباب صحنه و نور و میزانسن صحنه احاطه دارد، پس برای بهتر شدن کار باید با کارگردان هماهنگ بود. آقای لایق در چند اثر با من همکاری کرد و من به جز احترام و خضوع و توانمندی از ایشان چیز دیگری ندیدم.

احترام به حرفه بازیگری

کارگردان سریال یک مشت پر عقاب درباره ویژگی‌های اخلاقی و مرام حرفه‌ای زنده یاد لایق می‌گوید: وقت‌شناسی و احترام به حرفه بازیگری مهم‌ترین شاخصه بازیگران این نسل بود. مثلا ما در سریال سربداران، آقایان نصیریان و لایق را برای ساعت شش صبح آفیش می‌کردیم که برای گریم بیایند. آنها یک ربع یا حتی نیم ساعت زودتر می‌آمدند. مثل اکثر بازیگران این دوره زمانه نبودند که دستیار کارگردان باید برود و آنها را از رختخواب بیرون بکشد تا سر صحنه بیایند. بازیگرانی مانند آقای لایق برای گریم و لباسی که پوشیدند احترام قائل بودند و سرصحنه مراقب بودند که لباسشان خراب نشود یا گریمشان به هم نریزد.

یادم هست زنده یاد بهجت محمدی در سریال سربداران لباس زره‌مانندی به تن می‌کرد که در آن فلز استفاده شده بود. او در تمام مدتی که آفیش بود، نمی‌نشست که مبادا لباسش خراب شود! این همه تعهد به نقش و به صحنه و لوازم فیلم و سریال شگفت‌انگیز بود. الان بازیگرانی هستند که از فرصت‌های کوتاه حتی استفاده می‌کنند و کنار صحنه روی مبل می‌خوابند بدون توجه به این که لباس یا گریمشان خراب می‌شود. آقای نصیریان هنوز همان آداب و مرام را دارد. همان ویژگی‌هایی که در سریال سربداران رعایت می‌کرد در کارهای امروزی هم رعایت می‌کند. بی‌نظیر است این بازیگر.

آب از سرچشمه آلوده است

کارگردان سریال آپارتمان درباره تفاوت‌های نسل قدیم بازیگری در ایران و نسل جدید می‌گوید: دنیای بازیگران قدیم مثل فیلم‌های کلاسیک است که همه اجزایشان درست سر جای خود قرار داشت و همه چیز چفت و بست درستی داشت. از دیالوگ بگیر تا شخصیت‌پردازی و دکوپاژ و فیلمبرداری. اکثر فیلم‌های امروزی هیچ شباهتی به فیلم‌های کلاسیک و فاخر ندارند. کارگردانان این فیلم‌ها کارشان را بلد نیستند و بازیگران هم شبیه سازندگان فیلم‌هایند. بازیگر وقتی می‌بیند، کارگردان دیر سر صحنه می‌آید او هم شبیه کارگردان رفتار می‌کند. وقتی می‌بیند کارگردان به کارش اشراف ندارد و همان روزهای اول از او چند تا گاف می‌گیرد دیگر به کارگردان محل نمی‌گذارد و کار خودش را می‌کند. وقتی کار از بالا ایراد داشته باشد به همه عوامل فیلم سرایت می‌کند در این شرایط حتی آبدارچی فیلم هم دیگر به حرف کسی گوش نمی‌کند و کار خودش را می‌کند. به نظرم بیشتر فیلم‌هایی که امروزه ساخته می‌شود، هدفشان سینما و یا چیزی اضافه کردن به این هنر نیست. عده‌ای دور هم جمع می‌شوند به بهانه فیلم ساختن...

برای حفظ آبرو فیلم نمی‌سازم

از هاشمی می‌پرسم، کار جدیدی در دست ندارید؟ می‌گوید: والا گاهی دورخیز می‌کنم و فیلمنامه‌ای دست می‌گیرم که شاید آن را بسازم اما انگیزه‌اش نیست! دوره‌ای که ما فیلم می‌ساختیم به سینما می‌رفتیم و فیلم‌های کارگردانانی مانند آقایان مهرجویی، بیضایی، تقوایی و... را می‌دیدیم و چنان انرژی می‌گرفتیم که احساس می‌کردیم روحمان از جسممان قدش بلندتر شده. انگیزه پیدا می‌کردیم که تلاش کنیم و ما هم فیلمی در همان قد و قامت بسازیم. حالا برای تماشای فیلم به سینما می‌روی، همان اندک انرژی که داشتی را هم از دست می‌دهی و خالی‌تر از قبل سالن را ترک می‌کنی. بیشتر فیلم‌ها آن‌قدر بی‌جان و بی روحند که با خروج از سینما کل فیلم یادت می‌رود. در چنین شرایطی به نظرم برای حفظ آبرو هم که شده نباید فیلم ساخت.

حلقه ازدواج با برکت

یک مرد انگلیسی که به همراه دوستش به دنبال حلقه ازدواج مفقودشده خود می‌گشت، موفق شد تعداد زیادی سکه قدیمی پیدا کند که تاریخ‌شان به بیش از ۵۰۰ سال قبل باز می‌گردد.

به گزارش انتخاب، آنها ۸۴ سکه پیدا کردند که قدیمی‌ترین آنها به بیش از ۵۰۰ سال قبل باز می‌گردد. آقای رینارد که این سکه‌ها را یافته می‌گوید: «این چیزی است که من از وقتی کودک بودم رویای آن را داشتم. این یک احساس شگفت‌انگیز بود. این مانند شرکت کردن در یک قرعه‌کشی است.»

آری اگر بسیار، اگر کم فرق دارند

علی رئوف

اگر بخواهی چشم‌هایت را ببندی و فقط به صدای شرشر آب گوش کنی شاید برایت فرقی نداشته باشد. اما جوی با جوی فرق دارد. مهم است از کجا آمده و به کجا می‌رود. نمی‌شود که گذشته و نیت آینده‌اش برایت مهم نباشد و فقط به صدای آرام بخشش دلخوش کنی. یک جوی از وسط شهر می‌گذرد و به شبکه فاضلاب شهری می‌ریزد. یک جوی از دل زمین سر می‌زند و می‌رود که روزی درختان باغ را برساند. بستگی دارد جریان زندگی را کنار کدام جوی ببینی. می‌توانی مدیر باشی و با کیف دستی‌ات هر روز از کنار جوی خیابان به محل کار بروی یا کارگر باشی و با بیل روی شانه‌ات هر روز از کنار جوی باغ به زندگی‌ات برسی.

کوچه باغ‌های سمنان- عکس: ایرنا

هفت توله شگفت‌انگیز

در رویدادی نادر یک یوزپلنگ هفت توله به دنیا آورده و آنها تاکنون از چنگال شکارچیان درامان مانده‌اند.

به گزارش فرارو، این توله یوزپلنگ‌ها همراه مادرشان در پارک ملی و ذخیره گاه ماسایی‌مارا واقع در کنیا دیده شده‌اند. یوزپلنگ‌ها معمولا سه تا پنج توله به دنیا می‌آورند که از همان بدو تولد در معرض خطر حملات شیرها، سگ‌های وحشی و کفتارها قرار دارند اما دیدن هفت خواهر و برادر یوزپلنگ در کنار هم بسیار نادر و غیرمعمول است.

یارون اشمیت، عکاس حیات وحش که تصاویری از این توله یوزپلنگ‌ها در کنار هم گرفته می‌گوید مادر یوزپلنگ‌ها باهوش است و از آنها مراقبت می‌کند.

او می‌گوید چند شب قبل یک شیر ماده تلاش کرد دو توله یوزپلنگ را شکار کند اما موفق نشد. یوزپلنگ ماده مجبور است برای شکار و سیر کردن شکم این توله‌ها ساعات زیادی از روز آنها را تنها بگذارد که این امر موجب می‌شود آنها همواره در معرض خطر قرار داشته باشند.

فقط ۱۰ درصد از توله یوزپلنگ‌ها به بلوغ می‌رسند. در ماسایی مارا شکارچیان زیادی در کمین این یوزپلنگ‌های کوچک هستند.

مقطع حساس کنونی

داستان عبرت‌آموز شیر و گرگ و روباه

امید مهدی‌نژاد
طنزنویس

در سه‌راهی ورودی جنگل دوردست، شیر و گرگ و روباه به یکدیگر رسیدند. پس از سلام و احوالپرسی، شیر رو به گرگ و روباه کرد و از اوضاع کار و بار آنها پرسید. گرگ گفت: من بیکارم و البته تقصیر خودم است که بیکارم چراکه اگر کسی واقعا دنبال کار باشد آن را پیدا می‌کند.

روباه نیز گفت: من تا چند روز پیش کار داشتم، اما مدتی است کار خود را از دست داده‌ام و به نظر می‌رسد من نیز تقصیر خودم است چراکه اگر کسی واقعاً کار خود را از دست نداده باشد، کار خود را از دست نداده است. شیر گفت: من نیز املاک و مستغلات خود را اجاره داده‌ام و اجاره‌بها می‌گیرم، اما مدتی است مستأجرانم بیکار شده‌اند و البته تقصیر خودشان است، اما اجاره‌بهای خود را نداده‌اند و الان اوضاع مناسبی ندارم. شیر و گرگ و روباه پس از آن‌که اوضاع را به‌خوبی تحلیل کردند، تصمیم گرفتند برای آن‌که نتیجه بهتری حاصل کنند سه‌نفری به شکار بپردازند و سپس شکار حاصله را میان خود تقسیم کنند. سپس وارد جنگل شدند و در اولین شکار گروهی با استفاده از حمله گازانبری و استراتژی واکنش متقابل، یک الاغ، یک آهو و یک خرگوش شکار کردند. سپس در کنار هم نشستند تا شکارهای حاصله را با یکدیگر قسمت کنند.

شیر گفت: ای گرگ، پیشنهاد خود را بگو. گرگ گفت: از آنجا که شما از همه بزرگ‌ترید، الاغ که شکار بزرگ‌تر است مال شما و از آنجا که روباه از همه کوچک‌تر است، خرگوش که شکار کوچک‌تر است مال او و آهو نیز مال من. شیر که از پیشنهاد گرگ خوشش نیامده بود، در واکنشی سریع به گرگ حمله کرد و او را کشت. سپس رو به روباه کرد و گفت: تو پیشنهادت را بگو. روباه گفت: از آنجا که شما شیر هستید و در سبک زندگی سالم وعده غذایی صبحانه از همه مهم‌تر است، الاغ را به‌عنوان صبحانه میل بفرمایید و از آنجا که براساس طب سنتی وعده غذایی ناهار وعده مهمی نیست، خرگوش را به‌عنوان ناهار تناول بفرمایید و آهو را نیز برای شام مصرف نمایید. همچنین می‌توانید به‌عنوان میان‌وعده از گرگ نیز استفاده نمایید. شیر که از پیشنهاد روباه خوشش آمده بود پیشنهاد وی را قبول کرد و خود وی را نیز به‌عنوان مدیر برنامه‌ریزی خود منصوب نمود.

نهنگ جاسوس گریخت

برخی رسانه‌های غربی از شناسایی یک نهنگ سفید خبر داده‌اند که احتمالا عضوی از برنامه نظامی سری جاسوسی روسیه بوده و به شکلی نامعلوم از آموزشگاه خود گریخته است. به گزارش مهر، محققان با بررسی رفتارها و واکنش‌های هوشمندانه این نهنگ که قادر است با دریافت توپ آن را به طور دقیق برای انسان‌های معین پرتاب کند، به این نتیجه رسیده‌اند.

پژوهشگران آمریکایی معتقدند این نهنگ سفید که مذکر است، هوالدیمیر نام دارد و بعد از گریختن از مرکز آموزشی خود دچار سوءتغذیه نیز شده است. این نهنگ اولین‌بار در آوریل ۲۰۱۹ رویت شده و در آب‌های نزدیک به شمال نروژ شناسایی شد. روی تسمه‌ای که به بدن این نهنگ وصل شده بود، عبارت تجهیزات سنت پترزبورگ درج شده بود.

هوالدیمیر در مواجهه با قایق‌های عبوری از آنها بالا می‌رفت و خواستار غذا می‌شد. همچنین این نهنگ علاقه زیادی به بازی توپ با انسان‌ها داشت و توپ‌های پرتاب شده را به‌دهان گرفته و باز می‌گرداند.